

Briselē, 17.5.2018.
COM(2018) 293 final

ANNEX 2

PIELIKUMS

dokumentam

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

EIROPA KUSTĪBĀ

Ilgtspējīga mobilitāte Eiropai: droša, satīklota un tīra

2. PIELIKUMS. Stratēģiskais rīcības plāns akumulatoru jomā

I. Politiskais konteksts

Saistībā ar pāreju uz tīru enerģiju akumulatoru izstrāde un ražošana ir stratēģiska nepieciešamība Eiropā un svarīgs Eiropas autobūves nozares konkurētspējas elements.

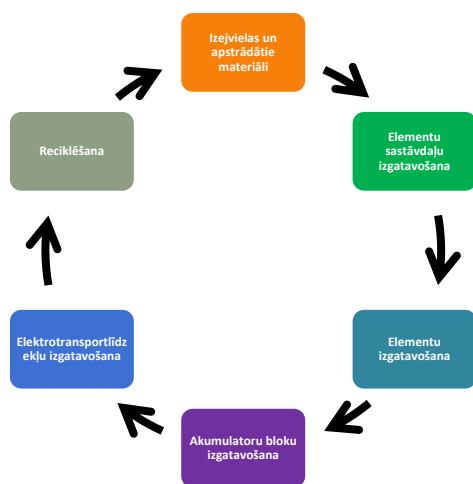
2017. gada oktobrī Eiropas Komisija izveidoja **Eiropas Akumulatoru aliansi**¹, kas ir platforma sadarbībai ar galvenajām nozares ieinteresētajām personām, ieinteresētajām dalībvalstīm un Eiropas Investīciju banku.

Eiropa šobrīd ir liela uzdevuma priekšā – radīt konkurētspējīgu un ilgtspējīgu akumulatoru ražošanas nozari un globālas sacensības apstākļos darīt to ātri. Dažas prognozes liecina, ka no 2025. gada Eiropa varētu panākt, ka tās akumulatoru tirgus apjoms sasniedz 250 miljardus euro gadā, un ES pieprasījuma apmierināšanai būs vajadzīgas vismaz 10 līdz 20 gigarūpnīcas (akumulatoru elementu masveida ražotnes)². Ņemot vērā vajadzīgo investīciju apmēru un tempu, šo stratēģisko uzdevumu nevar risināt fragmentāri.

Ar šo stratēģisko rīcības plānu, kas atbalsta darbvieta izveidi un izaugsmi aprites ekonomikā un vienlaikus nodrošina tīru mobilitāti un uzlabotu vidi un dzīves kvalitāti ES pilsoņiem, Komisija vēlas panākt, ka Eiropa uzņem stabilu kursu ceļā uz vadošajām pozīcijām šajā nākotnei tik svarīgajā nozarē.

Komisija iestājas par **pārrobežu un integrētu Eiropas pieeju**, kas aprites ekonomikas kontekstā aptver **visu akumulatoru ekosistēmas vērtības ķēdi** un koncentrējas uz **ilgtspēju**, sākot no izejvielu iegūšanas un apstrādes, akumulatoru elementu un akumulatoru bloku konstruēšanas un izgatavošanas līdz to izmantošanai, otrreizējai izmantošanai, reciklēšanai un likvidēšanai.

Akumulatora vērtības ķēde

Šāda pieeja veicinās augstas veiktspējas akumulatoru ražošanu un izmantošanu un noteiks ilgtspējības standartus visā vērtības ķēdē.

¹ https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/european-battery-alliance_en.

² Avots: Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts (EIT), Inno-energy, <http://www.innoenergy.com/>.

Šis stratēģiskais rīcības plāns ir izstrādāts, Eiropas Akumulatoru aliansē aktīvi apspriežoties ar ieinteresētajām personām, kuru vidū bija arī nozares un dalībvalstu pārstāvji, un tas pamatojas uz nozares virzītu pieeju, kurā ES nozares pārstāvji paši pieņēmuši un sāk īstenot mērķorientētas darbības³.

Lai Eiropu padarītu par ilgtspējīgas akumulatoru ražošanas un izmantošanas globālo līderi aprites ekonomikas apstākļos, šis stratēģiskais rīcības plāns apvieno mērķtiecīgus pasākumus ES līmenī un aptver izejvielu (primāro un otrreizējo) ieguvī, pētniecību un inovāciju, finansēšanu/investīcijas, standartizācijas/regulējuma, tirdzniecības un prasmju attīstību.

Konkrētāk, plāna mērķi ir:

- **nodrošināt piekļuvi izejvielām** no resursiem bagātām valstīm ārpus ES, atvieglot piekļuvi Eiropas izejvielu avotiem, kā arī nodrošināt piekļuvi **otrrreizējām izejvielām**, izmantojot akumulatoru reciklēšanu aprites ekonomikā;
- **atbalstīt Eiropas akumulatoru elementu plaša mēroga ražošanu un pilnībā konkurētspējīgu vērtības ķēdi Eiropā**: apvienot galvenos nozares dalībniekus un valstu un reģionālās iestādes; lai atbalstītu novatoriskus ražošanas projektus ar nozīmīgu pārrobežu un ilgtspējas dimensiju visā akumulatoru vērtības ķēdē, strādāt partnerībā ar dalībvalstīm un Eiropas Investīciju banku;
- **nostiprināt vadošo lomu rūpniecībā, izmantojot pastiprinātu ES pētniecības un inovācijas** atbalstu progresīvām (piemēram, litija jonu) un revolucionārām (piemēram, cietvielu fāzes) tehnoloģijām akumulatoru nozarē. Tam jābūt vērīgam uz atbalstu visos vērtības ķēdes posmos (progresīvi materiāli, jauns ķīmiskais sastāvs, izgatavošanas procesi, akumulatoru pārvaldības sistēmas, reciklēšana, uzņēmējdarbības modeļa inovācijas), jābūt cieši integrētam rūpnieciskajā ekosistēmā un jāgādā par inovāciju raitāku izvēršanu un rūpniecisko ražošanu;
- lai mazinātu prasmju plaisu, **attīstīt un nostiprināt darbaspēka prasmju līmeni visos akumulatoru vērtības ķēdes posmos**, īstenojot tādas pasākumus ES un dalībvalstu līmenī, kas sniedz atbilstošu apmācību, nodrošina citu prasmju apgūšanu un esošo prasmju pilnveidošanu un padara Eiropu par pievilcīgu vietu pasaules klases ekspertiem akumulatoru izstrādē un ražošanā;
- **atbalstīt ES akumulatoru elementu ražošanas nozares ilgtspēju**, cenšoties panākt **zemāko iespējamo vides pēdas nospiedumu**, piemēram, ražošanas procesā izmantojot atjaunojamo enerģiju. Šis mērķis būtu jāīsteno, nosakot prasības par drošu un ilgtspējīgu akumulatoru ražošanu;
- **nodrošināt saskanību ar plašāku veicinošo satvaru un regulējumu**⁴ (Tīrās enerģijas stratēģija, mobilitātes tiesību aktu paketes, ES tirdzniecības politika utt.) nolūkā atbalstīt akumulatoru un uzkrāšanas tehnoloģiju izvēršanu.

³ Šajā darbā piedalījās vairāk nekā 120 rūpniecības un inovācijas pārstāvji, kuri kolektīvi apstiprināja prioritāro darbību ieteikumus, kas jau tiek īstenoti. <http://www.innoenergy.com/eit-innoenergys-role-within-the-european-battery-alliance/>.

⁴ Stratēģija "Tīru enerģiju ikvienam Eiropā", COM(2016) 860; Eiropas mazemisiņu mobilitātes stratēģija, COM (2016)501; Eiropa kustībā — I mobilitātes tiesību aktu pakete, COM(2017) 283; II mobilitātes pakete, COM(2017) 675.

II. Stratēģiskās rīcības jomas

1. Ilgtspējīgs izejvielu nodrošinājums

ES izejvielu stratēģijas mērķis ir ES ekonomikai nodrošināt piekļuvi izejvielām⁵. Šī politika, kurai līdz ar Eiropas Inovācijas partnerību izejmateriālu jomā 2012. gadā tika dots jauns stimuls, balstās uz: 1) izejvielu ilgtspējīgu ieguvu globālajos tirgos; 2) vietējo izejvielu ilgtspējīgu ražošanu; 3) otrreizējo izejvielu resursu efektivitāti un piegādi. 2017. gada septembrī Komisija pieņēma atjauninātu ES rūpniecības politikas stratēģiju, kurā tika uzsvērti izejvielu un jo īpaši kritisko izejvielu nozīme visu rūpniecības vērtības ķēžu konkurētspējai ES ekonomikā⁶.

Tādējādi Eiropas Savienībai ir jānodrošina piekļuve akumulatoru izejvielu piegādes ķēdēm. Patlaban elektriskās mobilitātes jomā izmanto galvenokārt litija jonu akumulatorus, un nākamajos gados tie aizvien dominēs tirgū. Litija jonu akumulatoriem ir nepieciešamas dažādas izejvielas, to vidū litijs, kobalts, niķelis, mangāns, grafijs, silikons, varš un alumīnijs. Tā kā ir vajadzīgi lieli materiālu apjomi un/vai to piegādes avoti ir ļoti koncentrēti, dažu šo materiālu piegāde, it īpaši kobalta, dabīgā grafitā un litija piegāde, šodien un nākotnes kontekstā sagādā raizes. Šo resursu ieguves un izmantošanas ilgtspējai ir fundamentāla nozīme, un ES piegādes avotu diversifikācijai arvien svarīgāka kļūs materiālu reciklēšana, tāpēc saistībā ar pāreju uz aprites ekonomiku tā būtu jāveicina⁷.

Tāpēc Eiropas Savienībai būtu jānodrošina piekļuve izejvielām no resursu bagātām valstīm ārpus ES, vienlaikus atbalstot primāro un otrreizējo izejvielu ražošanu no Eiropas avotiem. Tai būtu jāveicina arī ekodizains, akumulatoru ražošanai neatsveramu izejvielu aizstāšana un efektīvāka izmantošana, to otrreizēja izmantošana un reciklēšana.

Galvenās darbības

Komisija:

- pamatosies uz 2017. gadā izveidoto ES kritisko izejvielu sarakstu, lai apzinātu pašreizējās un turpmākās akumulatoriem vajadzīgo primāro izejvielu pieejamības vietas; novērtēs, cik lielas iespējas ir Eiropas Savienībā iegūt akumulatoru izejvielas, to skaitā kobaltu (Francija, Slovākija, Somija un Zviedrija), litiju (Austrija, Čehija, Īrija, Portugāle, Somija, Spānija un Zviedrija), dabīgo grafitu (Austrija, Čehija, Slovākija, Vācija un Zviedrija), niķeli (Apvienotā Karaliste, Austrija, Francija, Grieķija, Polija, Somija un Spānija); novērtēs, kāds potenciāls piemīt otrreizējo izejvielu iegūšanai visā ES; izstrādās ieteikumus, kā optimizēt akumulatoriem vajadzīgo izejvielu iegūšanu Eiropas Savienībā [2018. gada 4. ceturksnis];
- izmantos visus piemērotos tirdzniecības politikas instrumentus (piemēram, brīvās tirdzniecības nolīgumus), lai nodrošinātu taisnīgu un ilgtspējīgu piekļuvi izejvielām trešās valstīs un veicinātu sociāli atbildīgu kalnrūpniecību [pašlaik notiek];

⁵ COM(2008) 699. Sk. arī gaidāmo Dienestu darba dokumentu "Ziņojums par izejvielām izmantošanai akumulatoros".

⁶ Atjaunināta ES rūpniecības politikas stratēģija: COM(2017) 479.

⁷ Piemēram, novērtējot piegādes riskus saskaņā ar nozīmīguma novērtēšanas metodiku, pastāv riska mazināšanas faktors (JRC ziņojums, 2017. gads, <https://publications.europa.eu/s/gcBP>).

- lai izstrādātu standartus, atbalstīs pētniecību un inovāciju, kas vērsta uz akumulatoriem kritiski svarīgu izejvielu izmaksefektīvu ražošanu, aizstāšanu un efektīvāku izmantošanu (sk. 5. stratēģiskās rīcības jomu zemāk) [2018.–2020. gads];
- izmantojot Izejvielu piegādes grupu un Eiropas Izejvielu inovācijas partnerības (Izejvielu EIP) augsta līmeņa vadības grupu, uzsāks dialogu ar dalībvalstīm, lai noteiktu, vai to izejvielu politika, kalnrūpniecības kodeksi un izpētes stimuli ir piemēroti tam, lai risinātu akumulatoriem nepieciešamo izejvielu stratēģiskās vajadzības. Ar šā darba rezultātiem iepazīstinās Augsta līmeņa konferencē par Izejvielu EIP 2018. gada novembrī [2018. gada 4. ceturksnis].

2. Atbalsts tādiem Eiropas projektiem, kuri aptver dažādus akumulatoru vērtības ķēdes segmentus, to vidū elementu ražošanu

Eiropas Akumulatoru alianses darbs strauji rit uz priekšu. Kopš Alianses izveides 2017. gada oktobrī jau ir panāktas konkrētas izmaiņas, proti, rūpniecības konsorcijs vai partnerības ir paziņojušas par nodomu attīstīt akumulatoru elementu ražošanu un saistītās ekosistēmas. Lai Eiropa saglabātu līderpozīcijas autobūves un inovācijas jomā, ir jārīkojas, un tas jau notiek, proti, ir jāizvērsis akumulatoru elementu ražošana Eiropā, balstoties uz citiem akumulatoru vērtības ķēdes segmentiem un tos pilnveidojot (piemēram, materiāli, ražošanas iekārtas un process, akumulatoru pārvaldības sistēmas utt.), un jāveido integrēta un konkurētspējīga ekosistēma.

Dalībvalstis un nozares pārstāvji ir aicinājuši Komisiju turpināt rīkoties kā sarunu veicinātājam, kas apvieno galvenos nozares dalībniekus, un atbalstīt ražošanas projektus, kuriem piemīt nozīmīga pārrobežu dimensija un kuros integrēti dažādi akumulatora vērtības ķēdes elementi.

Galvenās darbības

Komisija:

- lai veicinātu un atvieglotu liela mēroga projektus, kuru mērķis ir ražot nākamās paaudzes akumulatorus, un izveidotu inovatīvu, integrētu, ilgtspējīgu un konkurētspējīgu akumulatoru vērtības ķēdi Eiropā, Komisija turpinās darbu partnerībā ar akumulatoru vērtības ķēdes ieinteresētajām personām [2018.–2019. gads];
- tā iesaistīsies regulārā dialogā ar attiecīgajām dalībvalstīm, lai pētītu efektīvus veidus, kā kopīgi atbalstīt inovatīvus ražošanas projektus, kuri tiecas tālāk par pašlaik vismodernākajām tehnoloģijām, un kā šim nolūkam vislabāk apvienot ES un valstu resursus. Piemēram, tas varētu materializēties kā svarīgs projekts visas Eiropas interesēs⁸ [2018. gada 4. ceturksnis];
- turpinās strādāt ciešā sadarbībā ar ieinteresētajām dalībvalstīm un Eiropas Investīciju banku, lai darītu pieejamus publiskus līdzekļus vai finansējumu akumulatoru elementu ražošanas projektiem nolūkā radīt stimulus privātā sektora investīcijām, vairotu to ietekmi un samazinātu risku. Šajā nolūkā Komisija koordinēs dažādus pieejamos fondus un finansēšanas instrumentus (piemēram, Eiropas Investīciju banka⁹, *InnovFin*

⁸ Svarīgi projekti visas Eiropas interesēs ir projekti, kuros iesaistīta vairāk nekā viena dalībvalsts, kuri palīdz sasniegt Savienības stratēģiskos mērķus un rada pozitīvu ietekmi uz Eiropas ekonomiku un sabiedrību kopumā. Pētniecības, izstrādes un inovācijas projektu gadījumā šādiem projektiem jābūt ar izteiktu inovācijas raksturu, tiem jātiecas tālāk par vismodernākajām tehnoloģijām attiecīgajā nozarē — sk. Komisijas 2014. gada maija paziņojumu 2014/C 188/02.

⁹ <http://www.eib.org/>.

Energodemonstrējumu projekti¹⁰, Apvārsnis 2020¹¹, Eiropas Reģionālās attīstības fonds¹², Eiropas Stratēģisko investīciju fonds¹³, Inovācijas fonds¹⁴), palielinās informētību par šādiem fondiem un instrumentiem un sekmēs piekļuvi tiem, lai atbalstītu inovatīvus ar akumulatoru izvēšanu saistītus projektus, to vidū izmēģinājuma ražošanas līnijas un augsto tehnoloģiju plaša mēroga izvēšanu. Tas ietvers pārredzamas un iekļaujošas informācijas sesijas par tiesībām saņemt atbalstu no šiem instrumentiem tiem uzņēmumiem un dalībvalstīm, kam ir dibināta interese par šo jomu [2018.–2019. gads];

- pēc ieinteresēto reģionu pieprasījuma un sadarbībā ar attiecīgajām dalībvalstīm Komisija gādās par to, lai tiktu izveidota reģionu partnerība akumulatoru jomā; tas tiks darīts, izmantojot pašreizējās pārdomātas specializācijas tematiskās platformas enerģijas vai rūpnieciskās modernizācijas jomā¹⁵ [2019. gada 1. ceturksnis];
- strādās ciešā sadarbībā ar attiecīgajām dalībvalstīm un reģioniem, lai piesaistītu kohēzijas politikā pieejamo pētniecības un inovācijas finansējumu (2014.–2020. gadā tie ir 44 miljardi euro), kuru var izmantot arī akumulatoriem¹⁶ [2018.–2020. gads];
- lai atvieglotu ieinteresēto personu piekļuvi atbilstošam finansiālajam atbalstam un palīdzētu apvienot finanšu instrumentu līdzekļus, ciešā sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku izveidos specializētu akumulatoru finansējuma un finansēšanas portālu (vienotu investīciju mezglu) [2018. gada 4. ceturksnis];
- raugoties vispārīgāk, mudinās privātos investorus visā vērtības ķēdē pilnvērtīgi izmantot ilgtspējīga finansējuma pavērtās iespējas, kā paredzēts Komisijas Rīcības plānā par ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanu¹⁷ [2018.–2019. gads].

3. Nostiprināt vadošo lomu rūpniecībā, izmantojot pastiprinātu ES pētniecības un inovācijas atbalstu, kas aptver visu vērtības ķēdi

Lai Eiropa saglabātu savu konkurētspēju, ievērojami resursi ir jāatvēl pastāvīgas inkrementālas (piemēram, progresīvas litija jonu) un revolucionāras (piemēram, cietās fāzes) pētniecības un inovācijas atbalstam. Pētniecība jāveic tādās jomās kā progresīvas (primārās un otrreizējās, t. i., reciklētās) izejvielas, akumulatoru ķīmiskais sastāvs, progresīvi ražošanas procesi, reciklēšana un otrreizēja izmantošana. Lai paātrinātu ES inovāciju rūpniecisko ražošanu, pētniecība labi jāsaista ar vērtības ķēdes rūpniecisko ekosistēmu.

¹⁰ <http://www.eib.org/products/blending/innovfin/products/energy-demo-projects.htm>.

¹¹ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>.

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/.

¹³ http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/funding/efsi_en.

¹⁴ ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas paspārnē izveidotais Inovācijas fonds ir paredzēts tam, lai atbalstītu inovatīvus, pirmreizīgus demonstrējumu projektus enerģijas uzkrāšanas jomā, mazoglekļa tehnoloģiju inovāciju rūpniecības sektoros, videi drošu oglekļa uztveršanu un uzglabāšanu un inovatīvus atjaunojamus resursus. Fonda līdzekļi tiks iegūti, pārdodot 450 miljonus kvotu ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā, un šādi var iegūt 4,5 miljardus euro, ja cena ir 10 euro par kvotu, vai 11 miljardus euro, ja cena ir 25 euro par kvotu. Pirmais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus ir paredzēts 2020. gadā.

¹⁵ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/>.

¹⁶ Augšupējā procesā, kas balstījās uz plašu ieinteresēto personu iesaisti, tika izstrādāta 121 pārdomātas specializācijas stratēģija. 44 miljardi euro, ko var piesaistīt, izmantojot šīs pārdomātas specializācijas stratēģijas, papildina plānotos 70 miljardus euro no Eiropas Reģionālās attīstības fonda, kas ir pieejami energoefektīvas, bezoglekļa jeb dekarbonizētas transporta nozares atbalstam. Šīs stratēģijas ir noderīgas Eiropas Reģionālās attīstības fonda apgūvē un ar reģionu sadarbību, kopu dalību un nozares pārstāvju iesaisti rada virkni rūpniecisku projektu [2019. gada 1. ceturksnis].

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/publications/180308-action-plan-sustainable-growth_en.

Galvenās darbības

Komisija:

- saskaņā ar iepriekš noteiktām īstermiņa un ilgtermiņa pētniecības prioritātēm visā vērtības ķēdē¹⁸ sadarbībā ar dalībvalstīm darīs pieejamus pētniecības un inovācijas pamatprogrammas (Apvārsnis 2020¹⁹) līdzekļus ar akumulatoriem saistītiem pētījumu projektiem. Tam vajadzētu aptvert arī inovatīvus izvēršes projektus, to skaitā izmēģinājuma akumulatoru ražošanas līnijas un primāro/ otrreizējo izejvielu apstrādi [2018.–2020. gads];
- 2018. un 2019. gadā izsludinās uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus par papildu kopsummu 110 miljoni euro attiecībā uz pētniecības un inovācijas projektiem, kuri saistīti ar akumulatoriem (papildus 250 miljoniem euro, kas programmā “Apvārsnis 2020” jau ir piešķirti akumulatoriem; savukārt paketē “Tīru enerģiju ikvienam Eiropā” ir teikts, ka viedo energotīklu un enerģijas uzkrāšanas projektu atbalstam tiks piešķirti 270 miljoni euro²⁰ [2018.–2019. gads];
- atbalstīs jaunas Eiropas tehnoloģiju un inovācijas platformas izveidi, lai panāktu progresu akumulatoru pētniecības prioritātēs, definētu ilgtermiņa redzējumu, izstrādātu stratēģisku pētniecības programmu un ceļvežus. Eiropas tehnoloģiju un inovācijas platformas vadību izņemsies nozares ieinteresētās personas, pētniecības aprindu pārstāvji un dalībvalstis, savukārt Komisijas dienesti atbalstīs izveides procesu un dos ieguldījumu savās attiecīgajās atbildības jomās [2018. gada 4. ceturksnis];
- veiks priekšdarbus, lai uzsāktu liela mēroga Nākotnes jauno tehnoloģiju pētniecības pamatiniciatīvu, kas varētu atbalstīt ilgtermiņa pētniecību progresīvu akumulatoru tehnoloģiju jomā laikposmā pēc 2025. gada. Šādas Nākotnes jauno tehnoloģiju pētniecības pamatiniciatīvas parasti ilgst 10 gadus, un kopējais to atbalsts ir aptuveni 1 miljards euro, ko līdzfinansē no ES budžeta²¹ [2018. gada 4. ceturksnis];
- ar eksperimentālā kārtā izveidoto Eiropas Inovācijas padomi atbalstīs revolucionāru tirgu radošu inovāciju akumulatoru jomā.²² 2018.–2020. gadā pieejamais budžets ir 2,7 miljardi euro, un ar to var sniegt atbalstu 1000 potenciāli revolucionāriem projektiem un 3000 priekšizpētes projektiem. Šī eksperimentālā shēma var būt noderīga akumulatoru revolucionārām tehnoloģijām (sagaidāms, ka šādas tehnoloģijas būs daļa no projektiem, kuri iecerēti transporta, energosistēmu, rūpniecības u. c. lietojumiem) [2018.–2020. gads];

¹⁸ Patlaban tās balstās uz Stratēģiskā energotehnoloģiju plāna 7. darbības īstenošanas plānu, <https://setis.ec.europa.eu/batteries-implementation>, secinājumiem, kas gūti Eiropas Komisijas (Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāta) 2018. gada 11.–12. janvārī rīkotajā Eiropas akumulatoru elementu pētniecības un inovācijas darbseminārā par papildu ES finansējuma piešķiršanu akumulatoru pētniecībai un inovācijai programmā “Apvārsnis 2020” un Stratēģiskās transporta pētniecības un inovācijas programmas transporta elektrifikācijas ceļvedi (SWD(2017), 2017. gada 31. maijs).

¹⁹ Programmā “Apvārsnis 2020” īpaši akumulatoru pētniecībai un inovācijai ir atvēlēti vēl 110 miljardi euro. Papildus gandrīz 150 miljoniem euro, kas jau ir iztērēti no programmas “Apvārsnis 2020” līdzekļiem, laikposmā no 2018. līdz 2020. gadam akumulatoru pētniecībai un inovācijai tiks piešķirti 200 miljoni euro. Paketē “Tīru enerģiju ikvienam Eiropā” ir teikts, ka 270 miljoni euro tiks piešķirti, lai atbalstītu viedus energotīklus un uzkrāšanas projektus, un ir sagaidāms, ka tajos būtisku daļu veidos ar akumulatoriem saistīti komponenti.

²⁰ Sagaidāms, ka viedo energotīklu un uzkrāšanas projektos nozīmīgu daļu veidos ar akumulatoriem saistīti komponenti. Papildus tam atsevišķu, galvenokārt transporta lietojumiem paredzētu projektu par akumulatoriem, kas uzkrāj enerģiju, īsteno JRC.

²¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/fet-flagships>. Pamatiniatīvas sagatavošanas fāzei vajadzētu noslēgties līdz 2018. gada 4. ceturkšņa beigām, un finansējumu sāks piešķirt nākamajā pētniecības un inovācijas pamatprogrammā.

²² <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/european-innovation-council-eic-pilot>.

- optimizēs risinājumus, kā programmas “Apvārsnis 2020” viedo energotīklu un uzkrāšanas projektu²³, kā arī Gudro pilsētu un kopienu projektu ietvaros²⁴ elektrotīklā integrēt stacionāru uzkrāšanu un elektriskos transportlīdzekļus. Veicinās to, lai veiksmīgi akumulatoru integrācijas risinājumi ar skaidru atdarināšanas potenciālu tiktu izmantoti tālāk; tas tiks īstenots ar Eiropas Gudro pilsētu un kopienu inovācijas partnerību, kas nodrošina starpniecību starp pilsētām, uzņēmumiem, bankām, investoriem un projektu virzītājiem [2018.–2019. gads];
- pamatojoties uz pieredzi, ko guva kopīgās tehnoloģiju ierosmes un Eiropas Tehnoloģiju institūts / Zināšanu un inovācijas kopienas, izpētīt, cik reāli īstenojamas un cik piemērotas ir dažādas publiskā un privātā sektora partnerību formas, arī akumulatoru izstrādei²⁵ [no 2020. gada].

4. Attīstīt un nostiprināt darbaspēka prasmju līmeni visos akumulatoru vērtības ķēdes posmos

ES darbaspēks ir augsti kvalificēts, tomēr trūkst darbinieku ar specializētām akumulatoru ražošanai vajadzīgajām prasmēm, it īpaši procesa izstrādes un elementu ražošanas jomā. Lai mazinātu prasmju nepietiekamības problēmu, jāveic pasākumi ES un dalībvalstu līmenī.

Galvenās darbības

Komisija:

- apzinās prasmes, kas ir vajadzīgas visā vērtības ķēdē, tas ietver prasmju plaisas novēršanu un attiecīgo īstenošanas laika grafiku [2018. gada 4. ceturksnis];
- prasmju un spēju pilnveidošanas nolūkā nodrošinās atvērtu piekļuvi ES akumulatoru testēšanas laboratorijām, kuras izvietotas Komisijas Kopīgajā pētniecības centrā²⁶. Tā mudinās pārējos pētniecības centrus darīt to pašu [2018. gada 4. ceturksnis];
- ierosinās, ka akumulatori ir svarīga joma, kurai — lai apmierinātu īstermiņa un vidēja termiņa prasmju vajadzības visā akumulatoru vērtības ķēdē — nepieciešams finansējums saskaņā ar Plānu nozaru sadarbībai prasmju jomā²⁷ [2018.–2019. gads];

²³ Aptuveni 90 miljoni euro gadā; akumulatoru integrācija (kas ietver arī otrreizējas izmantošanas un “no transportlīdzekļa uz tīklu” (V2G) risinājumus) tradicionāli piesaista ievērojamas šā finansējuma daļas, pat ja uzaicinājumos konkrēta tehnoloģija nav minēta. Viedo energotīklu un uzkrāšanas projektu kopa (*BRIDGE*) tiecas tālāk par inovācijas tehniskajiem aspektiem un cenšas rast uzlabojumus uzņēmējdarbības modeļos, regulējumā, datu pārvaldībā, kā arī vairot patērētāju akceptu.

²⁴ Arī aptuveni 90 miljoni euro gadā, un daudzi projektu priekšlikumi ietver arī (uz akumulatoriem balstītus) uzkrāšanas elementus, pat ja uzaicinājumos konkrēta tehnoloģija nav minēta.

²⁵ Ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 187. pantu izveidotie kopuzņēmumi ir īpašs juridisks instruments, ar kuru īsteno programmu “Apvārsnis 2020”, izmantojot publiskā un privātā sektora partnerību (PPP) galvenajās stratēģiskajās jomās. Šādu kopuzņēmumu mērķis ir īstenot pētniecības un inovācijas darbības, lai ar Eiropas rūpniecības aktīvo iesaisti uzlabotu konkurētspēju un risinātu lielas sociālās problēmas. Patlaban darbojas septiņi kopuzņēmumi, kas īsteno konkrētas “Apvāršņa 2020” daļas transporta nozarē (*CleanSky2*, *Shift2Rail* un *SESAR*), transporta un enerģētikas nozarē (*FCH2*), veselības aprūpes nozarē (*IMI2*), bioekonomikā (*BBI*) un elektronisko komponentu un sistēmu jomā (*ECSEL*).

²⁶ <https://ec.europa.eu/jrc/en/research-facility/open-access>.

²⁷ Plāns nozaru sadarbībai prasmju jomā ir stratēģiskas sadarbības satvars, kas ir paredzēts īstermiņa un vidēja termiņa prasmju vajadzību apmierināšanai konkrētā ekonomikas nozarē. Plāns izmēģinājuma kārtā patlaban koncentrējas uz piecām nozarēm: autobūve; jūrniecības tehnoloģijas; kosmos (ģeogrāfiskā informācija); tekstilrūpniecība un apģērbs, ādas izstrādājumu un apavu ražošanas nozare; tūrisms. Nākotnē tas tiks attiecināts uz vēl citām nozarēm. Plānu finansē no *Erasmus Plus* programmas.

- strādās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai uzņēmumiem darītu pieejamu sarakstu ar ekspertiem, kuri specializējas tādos aspektos kā elementu ķīmiskais sastāvs, ražošanas process, akumulatoru pārvaldības sistēmas utt. [2018.–2019. gads];
- lai nodrošinātu ražošanas pieredzi un zinātību, strādās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai izveidotu saiknes starp izglītības tīklu un Eiropas izmēģinājuma ražošanas līniju tīklu [2018.–2019. gads];
- mudinās dalībvalstis izmantot Eiropas Sociāla fonda līdzekļus, lai finansētu akumulatoru speciālistiem vajadzīgās apmācības [pašlaik notiek];
- palīdzēs augstskolām un citām izglītības /apmācības iestādēm sadarbībā ar nozares pārstāvjiem izstrādāt jaunus mācību kursus, kuru rezultātā tiktu piešķirta kvalifikācija [2018.–2019. gads].

5. Atbalstīt ilgtspējīgu akumulatoru vērtības ķēdi — prasības drošai un ilgtspējīgai akumulatoru ražošanai kā svarīgs ES konkurētspējas dzinējspēks

Ilgspējīgai akumulatoru vērtības ķēdei jābūt labi integrētai aprites ekonomikā un jākāpina Eiropas ražojumu konkurētspēja. Tādēļ Eiropas Savienībai ir jāatbalsta augstas veiktspējas, droša un ilgtspējīga akumulatoru elementu un akumulatoru bloku/moduļu ražošana ar iespējami zemāko vides pēdas nospiedumu. Lai panāktu stingru vides un drošuma prasību ieviešanu, kas varētu kļūt par etalonu pasaules tirgos, varētu apsvērt dažādus instrumentus. Šim nolūkam pilnā mērā būtu jāizmanto ES Akumulatoru direktīva, kas patlaban tiek pārskatīta, un Ekodizaina direktīvas satvars, kurā varētu īstenot iespēju izstrādāt inovatīvu un nākotnei piemērotu regulējumu.

Viens no Eiropas akumulatoru vērtības ķēdes ilgtspējas priekšnoteikumiem aprites ekonomikas kontekstā ir detalizēti izanalizēt, kādi ir galvenie noteicošie drošas un ilgtspējīgas akumulatoru ražošanas faktori.

Turklāt analīzei jāaptver visa vērtības ķēde, no izejvielu ilgtspējīgas un atbildīgas iegūšanas līdz ražošanas procesiem, sistēmas integrācijai un reciklēšanai.

Galvenās darbības

Komisija:

- saistībā ar ES Akumulatoru direktīvas pārskatīšanu novērtēs pašreizējos nolietotu akumulatoru savākšanas un reciklēšanas mērķrādītājus, kā arī materiālu reģenerāciju (sagaidāms, ka novērtējums tiks pabeigts 2018. gada septembrī)²⁸ [2018. gada 4. ceturksnis].
- uzsāks pētījumu par galvenajiem noteicošajiem drošu un ilgtspējīgu (“zaļu”) akumulatoru ražošanas faktoriem [2018. gada 4. ceturksnis];

Uz minētā pamata:

- ciešā sadarbībā ar nozares pārstāvjiem izskatīs iespēju izstrādāt standartizētu ES akumulatoru²⁹ dzīves cikla novērtējuma shēmu, jo īpaši ņemot vērā rezultātus, kas gūti izmēģinājuma projektā “Produktu vides pēdas nospiedums”;

²⁸ Direktīva 2006/66/EK, OV L 266, 26.9.2006., 1. lpp.

²⁹ T. i., akumulatori, kas spēj darboties režīmā “no tīkla uz transportlīdzekli” (G2V) un “no transportlīdzekļa uz tīklu” (V2G).

- izvirzīs akumulatoru ilgtspējīgas konstruēšanas un izmantošanas prasības, kuras visiem akumulatoriem būs jāizpilda, pirms tie tiek laisti ES tirgū (tas ietver novērtējumu par dažādiem regulējuma instrumentiem, kā Ekodizaina direktīva, Energomarķējuma regula un ES Akumulatoru direktīva, un to piemērotību) [2018. gada 4. ceturksnis];
- lai nodrošinātu akumulatoru, akumulatoru atkritumu un akumulatoru reciklēšanā iegūtu materiālu iekšējā tirgus netraucētu darbību, uzraudzīs dažādu regulējuma instrumentu (piemēram, *REACH*, Atkritumu pamatdirektīva utt.) saskanību;
- lai izstrādātu Eiropas standartus, kas dotu iespēju akumulatorus droši un ilgtspējīgi ražot, izmantot (atkārtoti) un reciklēt, virzīs mijiedarbību ar ieinteresētajām personām un Eiropas standartizācijas struktūrām, izmantojot arī pirmsstandartizācijas pētniecību [2018.–2019. gads];
- analizēs, kā vislabāk veicināt progresīvu akumulatoru otrreizēju izmantošanu un divvirzienu akumulatoru izmantošanu [2019. gada 4. ceturksnis];
- veicinās izejvielu ētisku iegūšanu akumulatoru nozares vajadzībām [2019. gada 1. ceturksnis].

6. Nodrošināt saskanību ar plašāku veicinošo satvaru un regulējumu

Tā kā vērtības ķēdēm ir globāls mērogs, akumulatoriem jābūt svarīgam elementam Eiropas Savienības attiecībās ar tās globālajiem tirdzniecības partneriem.

Enerģētikas savienības satvarā un jo īpaši saskaņā ar stratēģiju “Tīru enerģiju ikvienam Eiropā” un mazemisijas mobilitātes stratēģiju Komisija ir pieņēmusi virkni priekšlikumu un pasākumu, kuru mērķis ir paātrināt atjaunojamās un tīrās enerģijas tehnoloģiju ieviešanu, īpaši attiecībā uz enerģijas uzkrāšanu un elektromobilitāti. Šo piedāvājuma un pieprasījuma puses pasākumu raita finalizēšana ES līmenī un vērīgīga un strauja īstenošana valstu līmenī var stimulēt ES inovatīvas, ilgtspējīgas un konkurētspējīgas akumulatoru “ekosistēmas” izveidi un novērst šķēršļus, kas varētu kavēt tās izveidi.

Komisija:

- uzraudzīs netaisnīgu praksi trešās valstīs, piemēram, izejvielu vai citu ražošanas resursu subsidēšanu, un risinās šo problēmu, piemērojot ES tirdzniecības aizsardzības instrumentu pasākumus. Juridisko nosacījumu izpildes gadījumā Komisija var sākt antidempinga un/vai antisubsidēšanas izmeklēšanu, lai noteiktu, vai ir pamats pieņemt tirdzniecības aizsardzības pasākumus [pašlaik notiek];
- saskaņā ar ES tirgus piekļuves stratēģiju turpinās uzraudzīt tirgus piekļuves traucējumus/šķēršļus, koncentrējoties uz trešo valstu liktiem tirgus piekļuves un investīciju šķēršļiem autobūves un citās ar akumulatoriem saistītās nozarēs, ³⁰ [2018.–2019. gads];
- ES ārējās tirdzniecības politikas ietvaros nodrošinās saskanību starp elektrisko transportlīdzekļu un akumulatoru elementu izcelsmes noteikumiem, gādājot par to, ka sarunās par brīvās tirdzniecības nolīgumiem, kas aptver elektrisko transportlīdzekļu un/vai akumulatoru izcelsmes noteikumus, tiek pilnā mērā ņemta vērā elektromobiļu un akumulatoru ražošanas un tirdzniecības attīstība [2018.–2019. gads];

³⁰ Tas tiks veikts, izmantojot galvenās jau pastāvošās koordinācijas platformas, tādas kā Tirgus piekļuves konsultatīvā komiteja (MAAC) un ekspertu darba grupas (MAWG) Briselē, kā arī tirgus piekļuves ekspertu grupas (MAT) uz vietas trešās valstīs.

- nodrošinās, ka ES politika / plašāks regulējums saskanīgi risina jaunās cilvēku veselības un vides problēmas, kas saistītas ar akumulatoriem, un veicina inovācijas attīstību un inovāciju ieviešanu jauno akumulatoru tehnoloģiju jomā [pašlaik notiek].

Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi raiti pieņemt:

- pārskatītu “Tīro” transportlīdzekļu direktīvu;
- jaunus CO₂ emisijas standartus automobiļiem, mikroautobusiem un kravas transportlīdzekļiem;
- Atjaunojamo energoresursu direktīvu pārstrādātā redakcijā (*RED II*);
- Elektroenerģijas tirgus regulu un direktīvu pārstrādātā redakcijā.

Komisija strādās ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm, lai:

- nodrošinātu laicīgu šo tiesību aktu un grozītās Ēku energoefektivitātes direktīvas transponēšanu un īstenošanu;
- paātrinātu alternatīvo degvielu infrastruktūras izvēršanu, kā ieteikts rīcības plānā un ko atbalsta Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta izvēršanas projekti.

III. Secinājumi un nākamie soļi

Komisija aicina

ES nozares ieinteresētās personas, kas piedalās Eiropas Akumulatoru aliansē,

- attīstīt un īstenot nozares virzītas iniciatīvas³¹ un projektus, kuru mērķis ir izveidot konkurētspējīgu akumulatoru vērtības ķēdi Eiropā;

piedalošās dalībvalstis:

- vairot atbalstu nozares virzītiem projektiem, kas saistīti ar akumulatoru elementu ražošanu vai citām piegādes ķēdes daļām, vajadzības gadījumā izmantojot valsts instrumentus un/vai piemērotus ES finansējuma mehānismus (t. i., struktūrfondus), par kuriem tās ir atbildīgas;
- vienkāršot un paātrināt apstiprinājumu un atļauju piešķiršanas procedūras (kas saistītas ar vidi, ražošanu, būvniecību) attiecībā uz izmēģinājuma līnijām un attiecīgajiem rūpniecības projektiem.

Lai saglabātu dinamiku un nodrošinātu, ka šie pasākumi tiek ieviesti noteiktajos termiņos un dod taustāmus rezultātus, Eiropas Akumulatoru alianses satvarā Komisija turpinās darbu partnerībā gan ar ieinteresētajām dalībvalstīm, gan ar nozari.

Ziņojumu par šā stratēģiskā rīcības plāna īstenošanu Komisija sagatavos 2019. gadā.

³¹ Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (*EIT*) *Inno-energy* <http://www.innoenergy.com/eit-innoenergys-role-within-the-european-battery-alliance/>.